N°. 106. 1846.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 8 September.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 5den September.

De kamer der gedeputeerden heeft het, in ons vorig nommer medegedeeld adres van antwoord, eergisteren met eenparigheid der 231 tegenwoordig zijnde leden, aangenomen. Dienzelfden avond heeft eene groote deputatie uit de kamer het aangenomen adres aan den koning overgebragt. Z. M. heeft na de voorlezing van dat stuk te hebben aangehoord, het volgende geantwoord:

» *Mijne Heeren de afgevaardigden!*

» Ik acht mij gelukkig, deze nieuwe getuigenis der gevoelens, welke u bezielen, te ontvangen. Het is een kostbaar onderpand voor de duurzaamheid dier gelukkige overeenstemming tusschen alle staatsmagten, welke als waarborg voor onze vrijheden, en voor de rust en den voorspoed van Frankrijk kan aangemerkt worden. Ik ben zeer getroffen over de wenschen, welke gij voor mijn geslacht en voor mij uitbrengt. Gij weet het, van onze jeugd af, aan de dienst van den lande toegewijd, zal de schoonste belooning onzer gehechtheid wezen, dat wij ons aan hetzelve verdienstelijk hebben gemaakt, en dat wij van de natie die genegenheid en dat vertrouwen verkrijgen, waarvan gij mij eene zoo treffende verzekering gegeven hebt."

Dit antwoord is gevolgd door het geroep van: *leve de Koning!* Een groot aantal leden der kamer had zich bij de deputatie [illegible]

— Gisteren is in de beide wetgevende kamers een bevelschrift des Konings voorgelezen, waarbij de zitting dier kamers tot den 11den Januarij van het volgende jaar wordt geschorst. De pairs en afgevaardigden zijn terstond daarna onder den kreet van: *Leve de Koning!* uiteengegaan.

— Het *Journal des Débats* kondigt heden bepaald het huwelijk aan van den hertog *van Montpensier*, met de infante Dona *Luisa*. De beide huwelijken zullen in de eerste dagen van October gevierd worden.

— Volgens de jongste berigten uit Napels, was Z. K. H. de Prins *van Joinville* uit die stad vertrokken, zich naar Rome begevende.

— De *Constitutionnel* behelst nader het volgende:

» De koperen koker, gevonden op de verborgene plaats, die *Joseph Henry* in den kelder van zijn huis daarvoor had weten in te rigten, is heden, in tegenwoordigheid van den veroordeelde, door een regter van instructie geopend. Er is een omstandig proces-verbaal opgemaakt omtrent den staat der papieren, welke de koker bevatte, en van de antwoorden die *Joseph Henry* gegeven heeft op de vragen, hem betrekkelijk deze zijne zoo zonderlinge voorzorgen gedaan. Overeenkomstig de door hem gegevene inlichtingen, heeft men een wijdloopig en uitvoerig verhaal gevonden van alles wat hij gemeend had te moeten doen om zijn plan ten uitvoer te brengen. Hij beschreef de wijze, waarop de pistolen geladen zouden worden. Hij verklaarde, dat hij geenerlei soort van scherp gebruiken zou. Hij voegde er bij, dat hij, om zijne waanzinnige daad als een aanslag op het leven des Konings te doen voorkomen, zeggen zou, dat zijne pistolen voorzien waren geweest van staafjes ijzer, die hij van eene roede afgesneden, met eene vijl afgerond en met zijnen vinger in den loop van het pistool gehouden had.

» Hij gaf de woorden op, die hij op het oogenblik van zijne inhechtenisneming zou uitspreken, om te doen gelooven, dat hij medepligtigen had. Men herinnert zich, dat dit eene list van hem was, om aan de eerste hevigheid der algemeene verontwaardiging te ontkomen. Kortom, dit geschrift draagt, even als al de andere van zijne hand, die bijzondere kenmerken, welke de geneeskundige wetenschap leert, dat bij een groot aantal ongelukkigen, die aan verstandsverbijstering lijden, gevonden worden, de geregelde opeenvolging namelijk en de naauwkeurige uiteenzetting van onzamenhangende en vreemde denkbeelden.

» Het schijnt, dat *Joseph Henry* zich het middel voorbehouden had om, wanneer hij ter dood veroordeeld was geworden, na zijne teregtstelling, het bestaan van deze papieren te doen kennen, ten einde aan het licht te brengen dat hij inderdaad geen aanslag op 's Konings leven had willen doen. Naar zijne meening, zou deze ontdekking aan zijne regters berouw hebben ingeboezemd over het tegen hem gebruik maken van de uiterste gestrengheid, en hij zou op die wijze eenen, gelijk hij het noemt, hevigen slag aan de toepassing der doodstraf toegebragt hebben.

» Er is nog geene beslissing gevallen op het door *Joseph Henry* ingediende verzoek om gratie. Men verzekert intusschen, dat zijne straf in eenvoudige opsluiting veranderd zal worden."

— Het blijkt nader dat Mlle *Rachel* niet voor een jaar naar Italie zal vertrekken, maar slechts eene rust van drie maanden zal nemen en den 1sten December weder ten tooneele zal verschijnen.

— De zoo vermaard geworden voorstander van de afschaffing der engelsche graanwetten, de heer *Cobden*, bevindt zich thans te Bordeaux, waar te zijner eer een gastmaal van 300 personen is aangelegd, en hij onder het [illegible] heeft gevoerd.

— De scheepsdivisie onder bevel van den Prins *van Joinville*, bevindt zich thans op de Napelsche kust, waar zij tot den 10den September zou verblijven. De Prins zou den 8sten eene groote wapenschouwing van Napelsche troepen bijwonen, ter gelegenheid van het feest der *Madonna di Piedi Grotta*.

— De *Moniteur Algérien* van den 30sten Augustus houdt het volgende: De jongste post uit het westen heeft tijdingen uit Tlemcen tot den 18den Augustus aangebragt. Op dat tijdstip was de deïra van *Abd-el-Kader* gelegerd te Aïn-Zohra, bij de Mtalsa, op 18 uren afstands van Thoza, op den weg naar Fez.

Met den post uit de oostelijke provincien heeft het dagblad *l'Akbar* het volgend berigt uit Philippeville ontvangen:

» Een nieuwe moord is begaan, en wel op den kaïd van de Beni-Hamed, op eenige uren afstands van zijnen stam, op weg zijnde om het bedrag der ontvangen belastingen te Constantine te gaan storten. Zijn eskorte bestond uit een twintigtal Arabieren, die, na hem met geweerschoten te hebben gedood, hem in stukken zouden hebben gehakt en de vlugt genomen, de kas medevoerende, die omtrent 60000 fr. hield."

— Uit nadere Madridsche berigten blijkt, dat in den avond van den 28sten Augustus de plegtige verloving tusschen Don *Francisco d'Assissi* en de Koningin *Isabella* heeft plaats gehad. Die Infant heeft den 30sten de gelukwenschen van de ministers, de grandes van Spanje en de vreemde gezanten ontvangen. In den avond van dien dag is een renbode aan den Spaanschen gezant te Rome afgezonden, om van den Paus eene dispensatie voor dit huwelijk te verzoeken. Don *Francisco* toch, die den 13den Mei jl. zijn vier en twintigste jaar heeft bereikt, is een broederszoon van den vader der Koningin. De Koningin zelve, die den 10den October 1830 is geboren, zal eerlang den zestienjarigen leeftijd hebben bereikt.

Te Madrid schijnt de zekerheid, dat het zoo lang aanhangige vraagstuk omtrent het huwelijk der Koningin, eindelijk ten gunste van eenen Spaanschen Prins beslist is, algemeen veel vreugde te hebben verwekt. De dagbladen der thans in Spanje bovendrijvende partij, spreken daarover met geestvervoering en spiegelen zich eene

zegenrijke toekomst voor Spanje voor. De tolken der progressisten maken geene andere aanmerking, dan dat de cortes vooraf hadden behooren geraadpleegd te worden, en zelfs de bladen, die de zaak van Don *Carlos* voorstaan, en dus een huwelijk met diens oudsten zoon vurig hadden gewenscht, laten slechts in zeer gematigde bewoordingen hunne teleurstelling doorblinken.

Daarentegen wekt het huwelijk der Infante met een Franschen Prins, nu reeds hevigen tegenstand van de zijde der progressisten op, die met weerzin den Infant Don *Enrique* zien uitgesloten. Het Madridsche blad *El Tiempo*, gaat zoover van te beweren, dat zulk een huwelijk onwettig zou zijn; » want zegt dit blad, het huis van Orleans heeft bij eenen afstand, die wet is geworden, van het beklimmen van den Spaanschen troon afgezien, en het huwelijk van een zijner telgen met de zuster onzer Koningin, zou voor dat huis de gelegenheid tot zulk eene troonsbeklimming in latere dagen kunnen openen." Dit blad schijnt voorts te meenen, dat de cortes, krachtens de staatsregeling, dit huwelijk nog onmogelijk kunnen maken.

— Er zijn berigten uit Bombay tot den 18den Julij in Europa aangekomen. Zij behelzen geen ander nieuws, dan dat de cholera te Kurrachée, in het niet lang geleden door de Engelschen onderworpen landschap Sind, vreesselijke verwoestingen aanrigtte. Binnen tien dagen was een vierde der daar aanwezige Britsche troepen en de helft der inwoners door dezen geesel weggemaaid. Men had de lijken in groote kuilen moeten werpen.

— Ter beurze waren genoteerd: 5 pCt. 122; 3 pCt. 84,35; Nap. r. 102; Spanje 5 pCt. 35¹/₄; Rom. L. 102¹/₂.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 4den September.

Te Leipzig heeft den 2den dezer de ter aardebestelling plaats gehad van de ongelukkige slagtoffers op den 29sten te voren, welke deels dadelijk, deels ten gevolge van verwondingen omgekomen waren. Deze treurige plegtigheid werd door een grooten stoet van menschen uit alle standen bijgewoond. Den 2den werd nog een persoon vermist, namelijk een bediende uit het *Hotel de Pologne*; doch men vreesde bij het opruimen van het puin, nog meer slagtoffers te zullen vinden.

— Het is nu officieel bekend dat de kroonprins en kroonprinses van Wurtemberg, de russische grootvorstin *Olga*, den 24sten September hunnen plegtigen intogt te Stuttgart zullen doen.

— Den 26sten ll. is te Carlsbad, in den ouderdom van 74 jaren overleden, de aartsbisschop *Ladislas Pirker*, patriarch van Erlau, die geacht werd een der eerste epische dichters van het tegenwoordige Duitschland te zijn.

— De president van den staat Krakau, de abt *von Schneider*, die tijdens de omwenteling van Februarij ll., naar Weenen gevlugt was, is den 20sten ll. weder van daar vertrokken, zich naar Krakau begevende. Men wil daarin het bewijs zien dat de vorst *Metternich* in dezen toegegeven heeft aan de vertogen van Frankrijk en Engeland, meer dan aan die van Rusland.

— De Romeinsche regering, welke er ernstig op bedacht is, om orde in de finantien van den Staat te brengen, en eene stelselmatige bezuiniging opzigtens de uitgaven in te voeren, ten einde deze in evenredigheid te brengen met de inkomsten, is voornemens, den koers der renten van de staatsschuld te verminderen. Deze is thans nog 5 ten honderd. Met dit oogmerk onderhandelt genoemde regering, volgens het Augsburger dagblad, met onderscheidene Romeinsche en Belgische kapitalisten, wegens eene te sluiten leening. Men voegt er bij, dat de Pausselijke regering, ook aan de Fransche aanbiedingen gedaan heeft, wegens het zenden van een deel der galeislaven als kolonisten naar Algiers, waardoor der Romeinsche Schatkist eene aanzienlijke som zou bespaard worden.

— De Augsburger *Allgemeine Zeitung* deelt een berigt uit Pisa van den 24sten Augustus mede, waarin men het volgende leest:

» De vulkanische natuurverschijnselen schijnen opgehouden te hebben, men heeft geene verdere aardbevingen waargenomen. In de groote steden, zooals te Florence, Livorno, Pisa en Lucca, zijn plegtige dankgebeden verordend voor de afwending van het gevaar en voor den thans, na eene droogte van drie maanden, zoo rijkelijk gevallen regen. Er zijn wonderdoende Maria-beelden en reliquien van heiligen ten toon gesteld. Te Pisa trokken gedurende verscheiden dagen geheele scharen van mannen, als boetelingen gekleed, de straten door. Het beroemde wonderdoende Mariabeeld *di sotto gli organi*, dat in de hoofkerk bewaard wordt, werdt gisteren in eene plegtige processie, waaraan de aartsbisschop, alle plaatselijke overheden, de ordes-ridders en de edellieden, in middeleeuwsche kleederdragt, deel namen, rondgedragen; iets hetwelk sedert 1799 niet gebeurd was, toen men op die wijze de bevrijding van de heerschappij der Franschen heeft gevierd. De stad en de binnenzijde van den koepel der hoofdkerk zijn twee avonden achtereen verlicht geweest. Heden geeft het volk zich weder aan wereldsche vermaken over. De menigte stedelingen en landlieden, die gisteren de processie langs de Arno gevolgd had, stroomt heden te voet, te paard of in rijtuigen, naar het kermisfeest van de nabijgelegene baden van San Giuliano. De luchtgesteldheid is merkelijk koeler geworden, en met onweder vergezelde regenbuijen verfrischten in de laatste week de lucht in geheel Italie, van de vlakten der Po af tot in Calabrie. Te Napels werd het uit de wolken nedervallende water door de verheugde bevolking met uitgelaten geschreeuw en gejuich begroet."

— In de jongste berigten uit Constantinopel wordt het volgende gemeld:

» Nabij Batoum, eene der Turksche havens aan de Zwarte zee, hebben zeer ernstige onlusten, of beter gezegd, heeft een opstand plaats gehad. Een chef, *Sore-Kear-Hussein*, heeft de vaan des opstands tegen den Sultan opgestoken. Deze man, die den titel van Beij heeft gevoerd, was een der hoofden van het pachalik, van Van, die voor eenigen tijd in hechtenis genomen waren geworden ter zake van het werven van troepen, ten behoeve van *Schamijl*, het opperhoofd der Circassiers. *Hussein* heeft evenwel middel weten te vinden, om uit zijne gevangenis te ontkomen en naar zijn land terug te keeren; de Russische ambassadeur had er herhaaldelijk op aangedrongen, dat men hem op nieuw zou doen arresteren, maar de ingezetenen van Van hadden zich voor hun voormalig hoofd verklaard en zijne wedergevangenneming weten te beletten.

» Een tegen hen afgezonden korps reguliere troepen van 750 man, is door de insurgenten verslagen en ook bij eene tweede ontmoeting, met eene uit Trebisonde tegen hen opgerukte magt, is het voordeel insgelijks aan hunne zijde verbleven. Het gouvernement, de berigten hiervan ontvangen hebbende, heeft met de Engelsche stoomboot, die op Trebisonde vaart, versterkingen derwaarts gerigt, en gisteren is de Oostenrijksche stoomboot, de *Mahmoudieh*, er met nog meerdere vertrokken. De divisie-generaal *Eumer*-Pacha, is benoemd tot het bestieren der expeditie. Bij het afzenden dier versterkingen is tevens opgemerkt geworden, hoe zonderling de Sultan hier somtijds wordt misleid. Aan boord van de stoomboot, die de troepen moest overbrengen, was op het dek en vooral goed in gezigt geplaatst geworden een bataillon van de reguliere troepen der Keizerlijke garde, in groot tenue, en droeg men zorg de stoomboot vlak voorbij het paleis des Sultans te doen varen, opdat deze de goede houding der troepen, die tot verdediging zijner regten werden afgezonden, zou mogen bewonderen; maar naauwelijks was men een paar mijlen verder opgevaren, of dit parade-bataillon werd weder aan land gezet, om als het pas gaf, nogmaals voor den Sultan, die het natuurlijk alsdan voor een ander zal houden, te kunnen paraderen. Dit is een der zetten van den ouden Seraskier, zooals deze er meerdere heeft. De Sultan is nu wel overtuigd, dat zijn leger, dat zoo vele, zoo fraaije bataillons telt, onmogelijk minder geld kan kosten, dan het doet.

» De Turksche vloot gaat morgen, onder kommando van den Kapitein-Pacha, onder zeil naar den Archipel."

NEDERLANDEN.

BREDA, den 7den September

H. M. de Koningin is den den 30 Augustus te Basel aangekomen, en heeft nog denzelfden dag Hoogstderzelver reis voorgezet.

— Blijkens berigt uit Genua, van den 29 Augustus, is Prins *Hendrik* der Nederlanden aldaar aangekomen aan boord van het oorlogsfregat *Prins van Oranje*.

— Uit 's Bosch schrijft men van den 4den dezer:

«Aangaande de daarstelling van het zoo gewenschte, hoogstnoodige en nuttiger *Uitwaterings- en inundatie-kanaal*, dan alle andere groote werken, zelfs van die der spoorwegen, waarmede onze provincie zou kunnen begunstigd worden, zijn uit 's Gravenhage de meest voldoende berigten ontvangen. Zoo zou het besluit der Staten, waarbij is bepaald, dat de bij dat werk belanghebbende polders *ƒ* 900,000 zullen bijdragen, door de Hooge Regering zijn goedgekeurd en mitsdien kracht van uitvoering hebben verkregen, en zijn mede van wege het Departement van Oorlog, de beste verzekeringen ontvangen, dat deszelfs hoofd tot bevordering en bespoediging van dat werk, al het mogelijke zou in het werk stellen."

— De *Stoompost* behelst het volgende:

»Naar wij uit eene zeer geloofwaardige bron vernemen, zou er thans door eene zeer solide Nederlandsche associatie, die over aanzienlijke buitenlandsche kapitalen beschikken kan, ernstig aan gedacht worden, om van de vele in ons vaderland aanwezige woeste gronden, de ontginning op eene zeer uitgebreide schaal te ondernemen en door magt van geld krachtdadig voort te zetten. Wij kunnen niet anders dan deze zaak hoogst belangrijk noemen, en den wensch hierbij voegen dat zij met den meest mogelijken spoed tot uitvoering mogen worden gebragt, daar hierdoor aan de overbevolking in sommige streken van ons vaderland, eene gewenschte afleiding zal worden bezorgd, die het geluk en de welvaart van het algemeen krachtdadig bevorderen, en aan de voor de belangen van den Staat niet minder, dan voor diegenen die zich hiertoe laten verleiden, zoo hoogst verderfelijke landverhuizing, die zich meer en meer ook hier te lande begint uit te breiden, paal en perk stellen zal."

— Den 3den dezer zijn te Dordrecht door de commissie tot de beoordeeling der voortbrengselen van tuin- en landbouw, ingezonden voor de eerste tentoonstelling van het genootschap voor tuin- en landbouw, *Dordrechtsche Flora*, onder andere bekrooningen toegewezen: voor de fraaiste *Fuchsia's* en voor de schoonste afgesneden *Dahlia's*, de bronzen medaille aan den heer *J. F. Bruinseels* te 's Prinsenhage.

— Uit Utrecht schrijft men:

»De natuurkundigen hier te lande hebben eene *Nederlandsche Entomologische Vereeniging* opgerigt, en hunne eerste vergadering gehouden op den 3 Aug. te Amsterdam, onder voorzitting van Dr. *P. H. J. Wellenbergh*, Hoogleeraar te Utrecht. Meer dan men misschien verwacht had, kenmerkte zich deze vergadering door het aantal der medegedeelde waarnemingen op het gebied der physiologie en anatomie van Insecten. Bijzondere vermelding verdienen de observatiën van den Heer Mr. *H. Verloren*, uit Utrecht, omtrent de parasieten der Noctua piniperda, door hem in eene sierlijke Verhandeling voorgedragen, en door de voorwerpen zelve, gedroogd of op liquor bewaard, zoowel als door teekeningen opgehelderd; en de mededeelingen van den Heer *T. D. Schubärt*, uit Utrecht, omtrent de normale ontwikkelingsgeschiedenis der Bombijx meri en hare ziekelijke afwijkingen, door een aantal keurige teekeningen en 52 anatomische preparaten, die van onbegrijpelijke zorg, warmen ijver en uitgebreide kennis getuigden. Ten slotte werd besloten, de algemeene bijeenkomst voor het volgende jaar, in de maand Augustus, te Utrecht, te houden.

»Met grond mag men, ten gevolge dezer tweede algemeene vergadering verwachten, dat de Nederlandsche entomologische vereeniging de entomologie in ons vaderland uit hare sluimering zal opwekken en haar op zal heffen tot de hoogte, waarop zij in deze eeuw in het land van *Swammerdam* en *Lyonnet* behoort te staan."

— Den 27sten hield het *Nederlandsch Onderwijzers-Genootschap* zijne jaarlijksche Algemeene Vergadering in het Concerthuis te Groningen, welke tot des namiddags vier uur duurde en opgevolgd werd door eenen maaltijd. Deze vergadering, opgeluisterd door een aanzienlijk getal afgevaardigden van onderscheidene gewestelijke vereenigingen, en afdeelingen van het Genootschap, gelijk ook door verschillende leden van de Commissiën van Plaatselijk Toezigt op het Onderwijs en 5 leden der Provinciale Commissie van Onderwijs, werd met eene redevoering geopend, door eene schets te geven *van den toestand van het lager schoolwezen gedurende zijne jeugd, zijnen mannelijken levenstijd en volgende jaren* van den spreker, den heer *P. Burggraaff*, Hoofdonderwijzer te Leeuwarden, een man, die ruim 52 jaren met de meeste belangstelling tot bevordering van het lagere onderwijs is werkzaam geweest. Deze eenvoudige, doch overtuigende rede werd voorafgegaan, afgewisseld en besloten door meerstemmig gezang.

Na eene pause van een klein uur, werd er verslag gegeven van den staat des Genootschaps en deszelfs verrigtingen, en werden er verschillende verslagen gedaan, voorstellen behandeld en wenschen geuit.

Blijkens het belangrijke verslag, telt het Genootschap in ons Vaderland reeds 106 afdeelingen, 1592 leden, waaronder 6 leden van verdiensten, 20 honoraire leden en 2 donateurs. Voorwaar eene uitbreiding, die van gewigt mag worden beschouwd en die ons veel van deze hoogst belangrijke Vereeniging doet verwachten.

Na het lezen van dat verslag, werd aan den heer *Puls*, onderwijzer te Diemen, de prijs uitgereikt, verworven door het leveren van eene voortreffelijke *Schoolkaart* van *Nederland*, terwijl eervolle melding werd gemaakt van eene tweede ingekomene kaart, vervaardigd door den custos te Hellum *E. Zuidema*. Vervolgens werd aan den ondermeester *Knoop*, van Zuidhorn, de uitgeloofde prijs voor het bestgekeurde schrift, door hem vervaardigd, ter hand gesteld. Er werd tevens medegedeeld, dat op de gevraagde *Vaderlandsche Geschiedenis* twee antwoorden waren ingekomen en op de gevraagde *Verzameling van spreuken, fraaije gezegden, enz.*, *vier* stukken; alle welke antwoorden geene bekrooning waardig waren gekeurd.

Vele belangrijke zaken werden door de eensgezinde vergadering behandeld, welke eenen gewigtigen invloed op de verbetering van het Volksonderwijs kunnen uitoefenen, wanneer zij door geheel het Vaderland heen met ernst worden behartigd, en bovenal strekken mogen om de *laauwen* en *onverschilligen* in het vak van onderwijs en opvoeding op te wekken en tot werkzaamheid aan te sporen.

Het Hoofdbestuur is bij deze gelegenheid wederom voor den tijd van drie jaren binnen de stad Groningen gevestigd.

— Men leest in de *Amsterdamsche Courant*: »Ten gevolge der buitengewone hitte, die men reeds van vroeg in het voorjaar af heeft gehad, zijn hier tegenwoordig vele, vooral onder de geringere klassen, door galaanzetting lijdenden, en is dit getal zelfs zoo groot, dat het Gasthuis daardoor overstelpt zijnde, eerst in het Werkhuis zalen ter opneming en verpleging van lijders ingeruimd zijn moeten worden; dat vervolgens ook de Militiezaal alhier ten zelfden einde ingerigt is, en dat nu zelfs een der vleugels van het paleis van Justitie daartoe wordt gereed gemaakt. Gerust-stellend is het evenwel te zien, hoe weinig kwaadaardig de ziekte over het algemeen is, want terwijl bij eene vergelijking van het aantal zieken, die van stads wege worden verpleegd, hetwelk 1156 bedraagt, met het getal op de daarmede overeenkomende dagteekening van het vorige jaar, als wanneer het 751 bedroeg, men een meerder getal bekomt van 405, zoo bevindt men juist het tegenovergestelde bij eene vergelijking der sterflijsten over de beide jaren, zijnde in 1845 het getal overledenen van 1 Januarij tot 6 September geweest 4915, en beloopende dit nu slechts 4747; alzoo 168 minder."

— In het dagblad *Overijssel* leest men:

» De berigten omtrent de ziekte der aardappelen krijgen allengs meer vastheid, en spoedig zal men kunnen opmaken wat behouden en wat verloren is. De kleilanden schijnen over het algemeen ernstig te lijden, en de fijnere soorten van aardappelen het meest te zijn aangetast; wij hebben in dit opzigt niets te wijzigen in onze berigten, die wij uit Westphalen, Hannover, Groningen, Vriesland, Gelderland van tijd tot tijd hebben medegedeeld. Gelukkig hebben wij tot hier toe ook niets toe of af te doen aan onze berigten uit deze provincie. Zelfs van die velden waarop het loof geheel verdord is, baart de vrucht geene vrees. Ook de late aardappel had door den vroegen zomer een zekeren wasdom bereikt, toen zijn loof hem begaf, en de landman laat hem, in tegenspraak met hetgeen elders gedaan wordt, stil in den grond zitten, waar hij voortgaat te rijpen. Vele velden echter zijn gedeeltelijk of geheel groen gebleven.

» De slotsom gelooven wij dat zijn zal, dat het verlies door de ziekte onvergelijkelijk minder zal wezen dan voorleden jaar. Doch zal de aardappel daarom merkelijk goedkooper zijn? Op vele plaatsen, waar men schier alleen aardappelen plagt te verbouwen, heeft men zulks dit jaar gestaakt, zoo als in de kleistreken van den Tieler- en Bommelerwaard en elders; op enkele plaatsen woedt de ziekte, het valt niet langer te ontkennen, in meerdere of mindere mate; in die streken, waar de oogst gelukt is, zoo als in onze provincie en het meerendeel van Vriesland, zijn de opkoopers voor Engeland reeds druk aan het zorgen voor de hunnen; — verscheidene wagens gingen reeds deze week door onze stad, wier bestemming Engeland was; zij waren tegen *f* 2 — de mud gekocht; — een en ander doet ons de verwachting van het verminderen van den prijs, die men in Utrecht koestert, niet deelen."

— Men meldt uit Staphorst: »Even als te Nieuwleussen, Gemniden en elders, beginnen sommige landlieden alhier have en eigendommen te verkoopen, om hun geluk in Noord-Amerika te beproeven; eenigen daarvan zijn voornemens nog in den loop dezer maand derwaarts te vertrekken. Ter dezer plaats zijn het zoowel afgescheidenen als niet afgescheidenen, die met deze zonderlinge zucht bezield zijn. — De scheepsvragt, buiten de kost, verneemt men, dat per persoon tot New-York is, ruim veertig gulden; doch van daar tot aan de plaats der eigenlijke nederzetting zijn het talrijke en kostbare dagreizen."

— Ll. Donderdag werd alhier, onder geleide der koninklijke marechaussées *H. van Paassen* en *J. H. Pluimis*, gekantonneerd te Geertruidenberg, gevankelijk alhier binnengebragt een jongeling, genaamd *Adriaan de Laat*, beklaagd van ten huize van

zijnen oom *J. de Laat*, en gisteren ten huize van zijnen vader *Cornelis de Laat*, moedwillig brand te hebben gesticht, aan den Heikant onder de Made. Beide gebouwen zijn door deze moedwillige misdaad in den asch gelegd geworden. Als eene bijzonderheid zijn wij in staat mededeeling te kunnen doen van de merkwaardige wijze, waarop het misdrijf van genoemden jongeling is ontdekt. Zijne doofstomme nicht, *Hendrika de Laat*, heeft met gebaren aan den heer burgemeester te Made, *van Kampenhout*, en aan voornoemde marechaussées bekend gemaakt, dat de jongeling met zijne brandende pijp in de touwslagerij van zijnen vader de hennep aangestoken en alzoo den brand veroorzaakt heeft. Bij zijnen oom moet hij op dezelfde wijze, het eerst in de schuur brand hebben gesticht; doch hier had men geen vermoeden op hem. De veroorzaakte schade wordt begroot op plus minus *f* 4700; een der gebouwen, dat van zijnen oom, is in de Brusselsche brandwaarborg-maatschappij voor *f* 1300 verzekerd."

— Jongstleden Donderdag werd voor het provinciaal Geregtshof van Zuid-Holland behandeld de zaak van *H. Bauer*, beschuldigd van diefstal bij nacht, met braak, over- en inklimming. Het openbaar ministerie heeft tegen denzelven geëischt de straffen van geeseling en brandmerk met den strop om den hals aan de galg vast gemaakt, en een confinement van niet minder dan vijf en niet meer dan twintig jaren. Deze persoon is 46 jaren oud, en heeft daarvan ruim twintig in de tuchthuizen doorgebragt; hij is drie keeren gegeeseld en tweemaal gebrandmerkt. Het openbaar ministerie heeft dan ook het hof doen opmerken, dat het voor de maatschappij van het uiterste belang is, dusdanig persoon zoo lang uit dezelve te weren als maar mogelijk is. De uitspraak is bepaald op aanstaanden Donderdag.

— Er zullen dit jaar 53 visschersbommen van Scheveningen ter steurharingvisscherij worden uitgerust, en alzoo twee meer dan verleden jaar.

— In de op ll. Donderdag te Rotterdam door de handelmaatschappij gehouden veiling van 261,577 balen Java-koffij zijn 1881 koopen van 18 tot $37\frac{1}{2}$ cents verkocht en 750 koopen opgehouden.

— Uit Leeuwarden schrijft men van den 3den dezer:

» Heden is *Sjoukje Broersma*, huisvrouw van *Andries Andries*, arbeiders, woonachtig achter de Keizersgracht aan de Stadsgracht, geadsisteerd door den heer *G. Kramer*, Heel- en Vroedmeester te dezer stede, verlost van drie welgeschapen kinderen, zijnde twee jongetjes en een meisje, waarvan het laatste is overleden."

— De *Javasche Courant* van 24 Junij, bevat het Koninklijk besluit van 28 Jan. 1845, waarbij bepalingen zijn gemaakt tot verbetering der omstandigheden en uitzigten van de in Indië dienende officieren van gezondheid de 3e klasse, en tot eene geregelde en doelmatige aanvulling van de jaarlijksche behoefte aan geneeskundig personeel voor Oost-Indië, alsmede het Koninklijk Besluit van 26 Nov. 1845, waarbij bepaald wordt, dat de thans in Indië aanwezige élèves der pharmacie, na een voldoend examen als apotheker der 3e klasse te hebben afgelegd, uiterlijk in den loop des jaars 1850 tot dien rang zullen bevorderd, of zoo niet, zullen ontslagen worden; maar dat zoodanige élèves in Indië niet meer zullen geplaatst worden, terwijl er met het jaar 1846 opvolgelijk een zeker getal kweekelingen onder het oppertoezigt van eenen hoogleeraar in de faculteit der wis- en natuurkunde aan eene van 's Rijks hoogescholen tot de pharmaceutische dienst bij het leger in Oost-Indie zullen worden opgeleid.

Naar aanleiding van Art. 1 van eerstgemeld Besluit, wordt thans de formatie van het personeel van de geneeskundige dienst in Neerlandsch Indie vastgesteld als volgt:

1 chef van de geneeskundige dienst,
1 dirigerend officier van gezondheid der 1ste klasse,
3 dirigerende officieren van gezondheid der 2de klasse,
14 officieren van gezondheid der 1ste klasse,
64 officieren van gezondheid der 2de klasse,
32 officieren van gezondheid der 3de klasse,
2 apothecars der 1ste klasse, aan den oudsten van welke, na twintig jaren onafgebroken dienst in Oost-Indie, en wanneer het als belangrijk wordt beschouwd hem voor de dienst te houden, onder voorwaarde van eene nieuwe, minstens vijfjarige dienst, de rang van majoor zal kunnen worden toegekend, met alle daaraan verbondene voorregten,
7 apothecars der 2de klasse en
2 apothecars der 3de klasse.

De sterrekundige *Mädler*, te Dorpat, heeft een werkje uitgegeven, getiteld: *de Centraal-zon*, waarin hij, als de uitslag van zijne 6jarige onderzoeking, bekend maakt, dat hij *de Alcyone*, de helderste ster der Plejadengroep, beschouwt als de Centraal-zon van al de ons bekende sterren, om welke alle zonnen met hunne stelsels draaijen. De afstand van de grenzen van ons zonnenstelsel stelt hij op 34 millioenen zonnewijdte, een afstand, waartoe eene lichtstraal 537 jaren noodig heeft om te doorloopen. Onze zon heeft 182 millioenen jaren noodig, om zich om deze centraalzon te bewegen, welke haar in ligchaamsgroote 117 millioenen malen overtreft.

De scheikundige *M. A. Röckl*, te Munchen, heeft onlangs eene uitvinding gedaan, om door middel van gietvormen, uit het fijnste gips gemaakt, en door aanwending van zeer elastiek metaal, de meest zuivere en volmaaktste afgietsels te vervaardigen, die volstrekt geene latere verbetering behoeven. Tot dusverre heeft de uitvinder zijne nieuwe manier slechts op munten en zegels toegepast, en allen die zijne afgietsels gezien hebben, roemen ten hoogste derzelve voortreffelijkheid boven alle soortgelijke. Voor betrekkelijk geringe onkosten kan men zig voortaan vergelijkende verzamelingen van munten en zegels verschaffen, die uit een zeer duurzaam metaal bestaan, dat aan de oppervlakte zelfs aan geene merkbare verandering onderhevig is, en ten opzigte van de deugdelijkheid en zuiverheid der vormen niets te wenschen overlaten. In dit laatste opzigt, zijn zij volkomen aan de oorspronkelijke stukken gelijk, en wat de zegels betreft, worden deze door de afgietsels daarin overtroffen. Tot dusverre kende men nog geen middel om zegels af te gieten, zonder ze te beschadigen; het is echter nu na verschillende proeven gebleken, dat volgens de methode van *Röckl*, de originele zegels, al zijn ze nog zoo beschadigd en zelfs aan het afschilferen, bij het afgieten niet alleen niet verder beschadigd worden, maar integendeel aan fraaiheid en duidelijkheid winnen, aangezien zij daarvoor van alle stof en vuil bevrijd worden, welke anders door scheikundige of werktuigelijke middelen, niet zonder gevaar voor het was, verwijderd kunnen worden. De heer *Röckl* heeft reeds de zegels, die betrekking hebben op de Hohenzollernsche voorouders van het Pruissische koningshuis, die in het archief te Munchen bewaard worden, afgevormd en gegoten; hij zou thans van den koning verlof krijgen om ook de overige aldaar berustende en voor de geschiedenis der Duitsche keizers en van het Duitsche rijk belangrijke zegels af te vormen en af te gieten.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag waren genoteerd: Ned. $2^{1}/_{2}$ pCt. $60^{9}/_{16}$; 3 pCt. $72^{1}/_{2}$; 4 pCt. $94^{7}/_{8}$; Amort.-Synd. $3^{1}/_{2}$ pCt. $90^{1}/_{4}$; Aand. Handelm. $176^{3}/_{4}$; O. Ind. Leening 4 pCt. $94^{1}/_{2}$; Rusland 5 pCt. $106^{5}/_{8}$; dito 1828—29 $106^{1}/_{16}$; Certif. 1831—33 97; 4 pCt. $91^{7}/_{8}$; Id. bij *Stiegl.* $89^{1}/_{4}$; Inschr. in Assign. 6 pCt. $71^{1}/_{8}$; Spanje 5 pCt. $21^{1}/_{4}$; Onbep. St. $21^{1}/_{2}$; 3 pCt. $39^{1}/_{8}$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $34^{1}/_{8}$; Uitgest. *f* $6^{3}/_{8}$; Coupons *f* $21^{1}/_{4}$; Port. 3 pCt. te Londen $47^{5}/_{8}$; 4 pCt. $46^{1}/_{4}$; Oostenrijk 5 pCt. bij Goll. $104^{1}/_{8}$; 5 pCt. Metall. $108^{3}/_{8}$; Polen Aand. *f* $145^{1}/_{2}$; Brazilie 1843 $87^{3}/_{4}$; Mexiko 27.

Advertentiën.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers